

EARLY CHILDHOOD EDUCATION TEACHERS' METAPHORS ABOUT PLAY CONCEPT FOR PRESCHOOLERS

(OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN “OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUĞU İÇİN
OYUN” KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORLARI)

Songül GİREN¹

ABSTRACT

The purpose of this research is to determine metaphorical thoughts of early childhood education teachers about the play concept. For this purpose, from pre-school teachers "play for pre-school children is ...like ..... because" were asked to complete the sentence. The universe of study is composed from the working teachers in the independent preschools and kindergarten to affiliated Aksaray Provincial Directorate of Education. The working group is constituted by random sampling method identified 75 pre-school teachers. The data obtained from the teachers are evaluated according to the content analysis. According to the resulting of survey; 36 metaphors and 5 categories emerged for the play concept. These metaphors; "(1) the play with role of the tutorial (2) the play with role of the entertaining (3) the child's way of expressing itself and the play with role of the their feelings reflective (4) the play with role of the vital needs (5) the play with role of a part of the child's life.

Keywords: Early childhood education, play, metaphor, early childhood education teacher

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin oyun kavramlarına ilişkin metaforik algılarını belirlemektir. Bunun için okul öncesi öğretmenlerinden “okul öncesi dönem çocuğu için oyun.....gibidir, çünkü” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Araştırmanın evrenini Aksaray İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı bağımsız anaokulları ve anasınıflarında çalışan öğretmenler oluşturmaktadır. Çalışma grubunu ise tesadüfî örnekleme yöntemiyle belirlenen 75 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Öğretmenlerden elde edilen veriler içerik analizine göre değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; oyun kavramına yönelik 36 metafor ve 5 kategori ortaya çıkmıştır. Bu metaforlar “(1) öğretici rolü ile oyun, (2) eğlendirici rolü ile oyun, (3) çocuğun kendini ifade etme biçimi ve duygularını yansıtırıcı rolü ile oyun, (4), yaşamsal ihtiyaç rolü ile oyun (5) çocuğun hayatının bir parçası rolü ile oyun” kategorilerinde toplanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Okul Öncesi Eğitim, Oyun, Metafor, Okul Öncesi Eğitimi Öğretmeni

¹ Yrd. Doç. Dr., Aksaray University, Faculty of Education, sygiren@hotmail.com

SUMMARY

Preschool period is an important period, in which child takes important steps in social, emotional, mental, physical and psychomotor developmental areas. The language, which is a most important tool for development in this period, is a play. Plays are a part of the preschool education institutes' daily routine and inseparable part of the activities as they play an important part in the physical, social, emotional, and cognitive development of children.

Objective

Preschool period is a training period in which the acquisition of knowledge and skills necessary for life and the significant changes occurred in the developments area of social, emotional, mental, physical and psychomotor of the child. To gain the skills in this period to be spoken with the child language is the play. When the subject a child like to be consideration, the child's the most important work is play also the most valuable materials are toys. Therefore, the determining of thoughts of pre-school teachers, what play for pre-school children and that is why it's important is needed. The objective of this study is to determine the metaphorical perceptions of preschool teachers about the concept. For this, we asked from preschool teachers to fill in the following statement: “For preschool children, plays are like...., because...”.

Method

In this study, we used phenomenological method, which is a qualitative method. Phenomenological method examines the daily events, of which we normally are not aware, such as incidents, situations, life experiences, perceptions, tendencies and concepts with a deep, detailed and holistic approach. This study utilized this method to investigate the metaphorical perceptions of preschool teachers about plays, which are an indispensable part of learning for this age group. This is why; we chose to use the phenomenological method.

Sample

Sample of the study consist 75 randomly selected preschool teachers.

Data Collection

Data of the study is collected by asking the teachers fill in the structured interview form, which includes the following statement: “For preschool children, plays are like...., because...”.

Data Analysis

We used the content analysis method to determine the metaphorical conceptual categories developed by preschool teachers towards the plays of preschool children.

Conclusion

Our study revealed 26 metaphors and 5 categories about the play concept. These are category of play as an educator, category of play as an entertainer, category of play as a tool for self expression, category of play as a vital need, category of play as a part of the children's life. The number of metaphors having more than one occurrence was 14. The most common metaphor was air-water-bread. All metaphors are collected under the following categories "(1) play as an educator, (2) play as an entertainer, (3) play as a tool for self expression, (4), play as a vital need, (5) play as a part of the children's life". In the category of play as an educator, 18 preschool teachers created 12 different metaphors. These metaphors were eye (1), learning and communicating with life (2), entertainment (1), air-water-bread (1), the most important source of life (1), future (1), child's profession (2), tool for learning (2), meaning of the life (2), dry run for life (2), creating new things (1), and life (2). In the category of play as an entertainer, 9 preschool teachers created 7 different metaphors 7. These metaphors were dost (1), toy (1), air-water-bread (1), passing time by entertaining (1), entertainment (3), getting rid of everything (1), and tool for entertainment (1). In the category of play as a tool for self expression, 21 preschool teachers created 13 different metaphors. These metaphors were the world of child (3), learning and communicating with life (1), expression of child's inner world (2), indispensable (1), life (2), dream (2), meaning of life (2), real (1), mirror (2), theatre (2), an environment to express yourself freely (1), natural (1), and therapy (1). In the category of play as a vital need, 23 preschool teachers created 11 different metaphors. These metaphors were air-water-bread (7), vitamin (1), child's profession (2), vital nourishment (4), whole day (1), life (3), physical need (1), the world of child (1), sun (1), milk (1), and breathing (1). In the category of play as a part of the children's life, 4 preschool teachers created 3 different metaphors. These metaphors were life (1), child's profession (2), and freedom (1).

Recommendations

1. Studies can be conducted investigating the relation between metaphorical perceptions and demographical parameters of teachers such as age, gender, professional seniority, graduation, type of the school (kindergarten, nursery class).
2. Studies can be conducted investigating the metaphorical perceptions of school administrators such as principal and deputies.
3. Studies can be conducted investigating the metaphorical perceptions of the parents of preschool children

GİRİŞ

Okul öncesi eğitim, çocuğun doğduğu günden altı yaşına kadar olan yılları kapsayan bu yaş grubu çocukların bireysel özelliklerine ve gelişim seviyelerine uygun, zengin uyarıcılarla donatılmış bir çevre sunan, onları toplumun özelliklerine ve kültürel değerlerine göre biçimlendiren ve ilköğretime hazırlayan sistemli bir eğitim sürecidir (Gültekin Akduman, 2010). Bu eğitim sürecinde çocuklara okul

öncesi eğitimin hedeflediklerini kazandırmak için kullanılabilecek en iyi yol oyundur. Çünkü oyun, çocuğun bütünsel gelişim alanı olarak adlandırılan; sosyal, duygusal, bilişsel ve bedensel gelişim alanlarının yanı sıra öğrenme, yaratıcılık, problem çözme ve uzlaşma, ruh sağlığı, duygusal ve sosyal kişilik gelişimi, ahlak ve vicdan gelişimi, cinsel kimlik gelişimi ile toplumsal ve kültürel gelişim alanlarına önemli katkılar sağlar (Sevinç, 2004).

Oyun kavramının geçmişine bakıldığında insanlık tarihinin başlangıcına kadar uzandığı düşünölmektedir. Her dönemden düşünürler, kuramcılar ve eğitimciler oyunun tanımından ve çocuklar için gerekliliğinden bahsetmişlerdir. Antik dönem düşünürlerinden Plato (M.Ö. 427-347) çocuğun bedensel ve ruhsal olarak eğitilmesini ve 3-7 yaş döneminin çocuğun oyun ve masal evresi olarak kabul edilmesi gerektiğini, Lazarus (1883) oyunun, bir hedefi olmaksızın kendiliğinden ortaya çıkan mutluluk ve haz verici serbest bir aktivite olduğunu, Ebu-Hamid Gazzali (1058-1111), oyunun çocuğu dinlendirme, belleğini yenileme ve öğrenme kapasitesini artırma özelliklerine sahip olduğunu, Hall (1906), çocuğun oyun aracılığıyla insanlığın kültürel mirasını yaşadığını, Gross (1899) oyunu, çocukluk döneminin sonunda ulaşılan duygusal olgunluk için bir ön hazırlık olduğunu belirtmiştir (Özdoğan, 2009; Poyraz, 2003; Seyrek ve Sun, 1991).

Piaget (1962), çocuk açısından değerlendirildiğinde oyun ile iş arasında bir süreklilik olduğunu belirtirken (Sevinç, 2004); Sevinç (2004), oyunun tanımını yapmak için beş temel özellik üzerinde durulması gerektiğini belirtmektedir. Birincisi oyun kendi içerisinde bütünlüğü olan içsel bir davranıştır. Oyunda belli bir amaçtan ziyade sürecin kendisi önemlidir. İkincisi oyuna katılma konusunda bir zorlama olamaz. Çocuğun tercihine bırakılmalıdır ve oyunun başkası tarafından yönlendirilmesi söz konusu olamaz. Üçüncüsü, oyun çocuk için eğlenceli ve mutluluk verici bir zaman dilimi olmalıdır. Dördüncüsü, oyun gerçek hayatın taklidi olmamakla beraber çocuğa uyarlanmış halidir. Beşincisi çocuk oyunda aktif bir rol üstlenir. Çocuk bütünüyle oyunun içindedir ve oyunda bunu yaşar (Sevinç, 2004). Ellis (1973) ise, oyunun içeriği ile ilgili şu özelliklerinden bahseder: (1) oyun, bir ihtiyaç ya da müdahale olmaksızın kendiliğinden ortaya çıkar, mutluluk verici ve rahatlatıcıdır, (2) oyunda; duyu organları, sinir ve kaslar ile zihinsel düzey olmak üzere üç düzey birlikte hareket eder, (3) oyunda yaşantısal tecrübeler tekrar edilir, çevrede olup bitenler taklit edilir ve yeni durumlarla ilgili keşifler yapılır, (4) oyun, çocuğun iç dünyasındakileri dış dünyaya yansıtarak sosyal deneyimler kazandırır, (5) oyun, zamanını ve mekânını kendisi belirler, (6) oyunun düzenli gelişim aşamaları vardır (Özdoğan, 2009).

Bilindiği gibi okul öncesi dönem; çocuğun sosyal, duygusal, zihinsel, fiziksel ve psikomotor gelişim alanlarında önemli değişimlerin meydana geldiği ve hayata dair bilgi ve becerilerin kazanıldığı bir eğitim dönemidir. Bu dönemdeki becerilerin kazandırılması için çocukla konuşulması gereken dil ise oyundur. Oyun, okul öncesi eğitim kurumlarında günlük rutinlerin ve etkinliklerin ayrılmaz bir parçası, çocukların fiziksel, sosyal, duygusal, bilişsel alanlarının ve öz-kontrol becerilerinin gelişiminde büyük bir öneme sahiptir. Oyun sayesinde çocuklar nesnelere hakkında

bilgi edinmekle beraber diğerleriyle iletişim kurma ve etkileşime girme becerilerini de geliştirir. Okul öncesi dönemde oynanan oyun, çocukların sosyal ve dil gelişimi becerileri ile yakından ilişkilidir (Nwokah ve diğerleri, 2013). Oyun çocukların kelimeleri kullanması için informal durumlar oluşturur. Çocuklar oyun oynarken; örneğin bloklarla bir kule inşa ederken ya da bir köprü yaparken onunla ilgili hikayeler oluşturarak bir şeyler anlatırlar (Sluss, 2005; Whitebread ve diğerleri, 2012). Oyun sayesinde dil gelişimi oldukça hızlı bir gelişme gösterir. Bu dönemde çocukların oyunları dönemseldir, aynı şekilde dil akıcıdır (Sluss, 2005). Oyun oynama düşünmenin gelişimi, akıl yürütme ve problem çözme becerileri gibi zihinsel becerilerin gelişimi ile de yakından ilişkilidir. Çocuklar oyun oynarken kendilerine bazı hedefler ve güçlükler belirler, onlara karşı ilerlemelerini izlerler. Böylece fiziksel ve bilişsel becerileri artarak strateji repertuarı geliştirirler (Whitebread ve diğerleri, 2012). Oyun ve oyuncaklarla oynama çocuklara sosyal ve duygusal gelişim açısından da fırsatlar sağlar. Özellikle işbirlikçi oyun; oyuncaklarını paylaşma, bir köprü inşa ederken birlikte başarıya gibi işbirliğine dayalı sosyal etkileşimler için çok büyük fırsatlar sunar (Poyraz, 2003; Sluss, 2005). Okul öncesi dönem çocukları iki yaşından beş yaşına kadar olan süreçte oyun ve oyuncaklar sayesinde el çabukluğu ve motor becerilerin kontrolünde büyük gelişme kaydederler. Tırmanma, koşma, zıplama, sürünme ve yakalama gibi becerilerin yanı sıra fırçaları kullanmaktan, pazıllarla ve manipülatif küçük bloklarla oynamaktan büyük zevk alırlar. Bu yolla da çok şey öğrenirler (Sluss, 2005). Oyun ve oyuncaklar yoluyla çocuklar sosyal, fiziksel, zihinsel, bilim, matematik ve problem çözme gibi becerileri geliştirirler. Bu becerilerin gelişimi ve güçlenmesi ise onların özsaygısını geliştirir (Sussman, 2012). Kısacası çocuğun dünyasında oyun, onun zamanının tümünü ayırdığı tek işi ve en önemli meşguliyetidir (Poyraz, 2003). Konuya bir çocuk gözüyle bakıldığında çocuğun en önemli işi oyunu, en değerli malzemesi de oyuncaklarıdır.

Okul öncesi eğitim dönemindeki çocuklar için oyunun ne kadar önemli olduğu literatürdeki kaynaklarda (Nwokah ve diğerleri, 2013; Özdoğan, 2009; Poyraz, 2003; Sevinç, 2004; Sluss, 2005; Sussman, 2012; Whitebread ve diğerleri, 2012) açıkça ifade edilmektedir. Oyun; çocuğun öğrenmesinde, eğlenmesinde, dinlenmesinde, zamanını uygun şekilde değerlendirmesinde, beslenmesinde, ruhsal ve duygusal doyuma ulaşmasında, uykusunda ve kişiliğinin oluşumunda, kısacası gelişiminin her alanında ve yaşamının her aşamasında yer alan en etkili yöntem, en temel ihtiyacıdır. Oyun oynamadan büyüyen bir çocuğun ruhsal ve fiziksel yönden sağlıklı olması düşünülemez, çünkü çocuğun çocukluğunun gereğidir oyun. Frobel, kurduğu anaokulunda şarkı söyleyen, bahçe işleriyle uğraşan ve oyunda aktif bir çocuk fikrine odaklanmıştır (Brosterman, 1997'den akt: Sherwood, 2009). Brosterman (1997), okul öncesi eğitimde belirlenen amaçlara ulaşabilmek ve başarıyı yakalamak için en önemli şeyin oyun olduğunu belirtmektedir. Ona göre şarkı söyleme, dans etme, hikâye okuma ve bahçe işleri gibi okul öncesi eğitimde yer verilen tüm etkinlikler, oyundur; oyun sistemin düzgün çalışmasını sağlayan ve onu ileriye götüren bir makina gibidir (akt. Sherwood, 2009). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki yer verilecek tüm etkinlikleri uygulayacak olanlar ise okul öncesi

öğretmenleridir. Oyunun gerekliliğinin ve öneminin farkında olan öğretmenler uygulamalarında bir yöntem ve bir etkinlik olarak oyuna daha çok yer vereceklerdir. Çocukların yaşına, gelişim düzeyine ve ilgisine göre oyunlar seçerek oyunun eğitici yönünden daha fazla yararlanacaklardır. Konuya tüm bu yönleriyle bakıldığında oyun, okul öncesi eğitim sürecinin olmazsa olmazlarından biridir. Bu nedenle okul öncesi öğretmenlerinin, okul öncesi dönem çocukları için oyunun ne olduğuna ve niçin gerekli olduğuna ilişkin düşüncelerinin belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Aksaray merkezinde bulunan anasınıfı ve anaokulu öğretmenleri ile yürütülen bu araştırmada oyunun “ne gibi olduğu” ve bunun “çünkü” sünnün araştırılmasının literatüre önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Yunanca bir kelime olan metafor; belirtilen kavramın kendisini değil, o kavrama dair bir çağrışımı ifade etmektedir (Levine, 2005; Nalçacı ve Bektaş, 2012). Kavram olarak metafor, büyük oranda soyut, karmaşık ya da kuramsal bir olgunun anlaşılabilir ve açıklanabilir duruma gelmesi için kullanılan zihinsel araçlardır (Saban, Koçbeker ve Saban, 2006). Saban (2008), metaforları iki benzeşmez olgu arasında bağlantı kurarak bir zihinsel şemanın diğer bir zihinsel şema üzerine aktarılması olarak ifade ederken metaforların kavramlar arasında bir hareketlilik sağlayarak bireyin bir olguyu farklı bir olgu olarak görmesini sağladığını belirtmektedir. Okul öncesi eğitim alanındaki metafor çalışmalarına bakıldığında; demokrasi, yaratıcılık, çocuk, okul öncesi eğitim, okul öncesi eğitimi öğretmeni vb. kavramlar hakkında üretilen metaforlar incelenmiştir (Ergin, Şahin ve Erişen, 2013; Güder ve Yıldırım, 2014; Kuyucu, Şahin ve Kapıcıoğlu, 2013; Şahin Zeteroğlu, Doğan ve Taner Derman, 2012; Ertürk Kara, Giren, 2015). Ancak bunlar arasında okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi dönem çocukları için oyun kavramına yönelik metaforlarının incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmanın okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin oyun kavramına yönelik algılarını inceleyen ilk araştırma olması nedeniyle okul öncesi eğitim dönemi ve uygulamalarını kapsayan metafor çalışmalarına kaynak oluşturma açısından önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmanın amacı okul öncesi öğretmenlerinin “okul öncesi dönem çocuğu için oyun” kavramına ilişkin metaforik algılarını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

- 1.Okul öncesi öğretmenlerinin “okul öncesi dönem çocuğu için oyun” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?
- 2.“Okul öncesi dönem çocuğu için oyun” kavramına ilişkin metaforlar ortak özellikleri açısından incelendiğinde hangi kavramsal kategorilere ayrılmaktadır?

YÖNTEM

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgu bilim (fenomenografi) yöntemi kullanılmıştır. Fenomenolojik araştırmalar, araştırmacının bir fenomen ile ilgili kişilerin yaşadıkları deneyimlerin katılımcılar tarafından tanımlanan haliyle betimlendiği temelleri felsefe ve psikolojiye dayanan bir

araştırma desenidir (Creswell, 2014). Günlük hayatta her ne kadar bazı durumlar ve olgularla sık sık karşılaşsak da onları tam olarak kavradığımızı söyleyemeyiz. Olgu bilim yönteminde (fenomenoloji); günlük hayatta sık sık karşılaştığımız ancak onunla ilgili ayrıntılı bilgiye sahip olmadığımız bu olaylar, durumlar, yaşamsal deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar derinlemesine ve ayrıntılı olarak doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül bir yapıda incelenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırmada da okul öncesi öğretmenlerinin; okul öncesi dönem çocukları için vazgeçilmez bir öğrenme ve eğlence yöntemi olan oyunla ilgili metaforik algıları derinlemesine ve ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bu nedenle araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgu bilim (fenomenografi) deseni kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2014-2015 eğitim öğretim yılında Aksaray il milli eğitim müdürlüğüne bağlı anaokulu ve anasınıflarında görev yapan okul öncesi eğitimi öğretmenleri arasından tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenmiş 75 öğretmen oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin kendilerine sunulan yapılandırılmış görüşme formundaki “Okul öncesi dönem çocuğu için oyun..... gibidir, çünkü ...” cümlesini yazılı olarak tamamlamaları ile elde edilmiştir. Kendi kendine yapılan anketin aksine görüşmeciyeye ihtiyaç duyulduğu anda görüşülen kişinin sorularını cevaplama imkanı tanıdığı için yapılandırılmış görüşme formu tercih edilmiştir (Büyükzötürk ve diğerleri, 2008) Katılımcıların bu cümleye verdiği cevaplar, araştırmanın veri kaynağını oluşturmaktadır.

Verilerin Analizi

Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin okul öncesi dönem çocuğu için oyun kavramına yönelik ürettiği metaforların oluşturduğu kavramsal kategorilerin belirlenmesi için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinin amacı, katılımcılardan elde edilen verilerden açıklayıcı kavramsal temaları ve ilişkileri ortaya çıkarmaktır. Betimsel analiz yoluyla özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizi yapılarak çok daha ayrıntılı bir şekilde incelenir ve betimsel analizle fark edilemeyen kavramsal temalar keşfedilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Araştırmanın verileri belli aşamalarda analiz edilmiştir. Araştırmanın katılımcılarından elde edilen veriler iki araştırmacı tarafından incelenmiştir. Bu değerlendirme sırasında katılımcıların ürettiği metaforların içinde bir metafor olarak değerlendirilemeyen, üretilen metafor ile açıklama cümlesi uyumlu olmayan ya da boş olarak verilen formlar (1 adet) işaretlenerek araştırmadan çıkarılmıştır. Araştırmanın verileri analiz edilirken şu adımlar takip edilmiştir.

Kodlama ve ayıklama aşamasında; öncelikle katılımcıların ürettiği metaforlar kodlanmıştır. Ardından bu metaforlar ortak özelliklerine göre gruplandırılmıştır. Birden fazla sıklıktaki metaforlar göz önünde bulundurularak kategorileştirmeler

oluşturulmuştur. Örnek metafor imgesi derleme aşamasında; katılımcılar tarafından üretilen metaforlar alfabetik sıraya dizilmiştir. Daha sonra veriler ham haliyle tekrar kontrol edilerek katılımcıların ifadelerinden her metaforu temsil eden birer örnek alınmıştır. Böylece metaforların tamamı için onu en iyi yansıttığı düşünülen metafor ifadeleri belirlenmiş ve bir “örnek metafor listesi” oluşturulmuştur.

Kategori oluşturma aşamasında; katılımcılar tarafından üretilen metaforlar “okul öncesi dönem çocuğu için oyun” kavramına yönelik benzer özellikleri açısından ayrı ayrı ele alınmıştır. Oluşturulan “örnek metafor listesi” temel alınarak “okul öncesi dönem çocuğu için oyun” kavramının hangi kavramsal kategorileri oluşturduğu tespit edilmiştir. Son olarak, üretilen her bir metafor uygun bir tema ile ilişkilendirilerek “oyun” kavramına yönelik oluşturulan 5 kavramsal kategori ortaya çıkmıştır. Bulgular kısmında doğrudan aktarılan öğretmenlerin ifadeleri Ö1, Ö2, Ö3 şeklinde kodlanarak belirtilmiştir.

Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenirliği

Araştırmanın raporlaştırılması sırasında katılımcıların ifadelerinden alıntılar yapılması ve bu alıntıların herhangi bir ekleme yapılmadan olduğu gibi yazılması araştırmanın geçerliliğini artıran önlemler olarak belirtilmektedir (Yıldırım ve Şimşek; 2013). Araştırmanın güvenirliliği görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları ile belirlenmiştir (Miles ve Huberman, 1994). Araştırmanın güvenirliliğinin sağlanması ile ilgili olarak görüş birliği ve görüş ayrılığı sayılarının hesaplanabilmesi için uzman görüşünden yararlanılmıştır. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinden elde edilen tüm metaforların listesi ve 5 farklı kategoriden oluşan liste bir uzmana ulaştırılarak 36 metaforun tamamını (hiçbir metaforun dışarıda kalmamasına dikkat ederek) bu 5 kategori ile eşleştirmesi istenmiştir. Uzman görüşünden sonra bu eşleştirme araştırmacının kendi eşleştirmesi ile karşılaştırılmıştır. Nitel araştırmalarda, uzman ve araştırmacının değerlendirmesi arasındaki uyuma bakılarak %90 ve üzeri olduğu durumlarda güvenirliliğin istenilen düzeyde sağlandığı ifade edilmektedir (Saban, Koçbeker ve Saban, 2006; Saban, 2009). Bu araştırmada güvenirlilik çalışması kapsamında görüşüne başvuru olan uzman, 7 metaforu araştırmacının yaptığından farklı bir kategoriye yerleştirerek ilişkilendirmiştir. Araştırmacı ve uzman farklı değerlendirdikleri 7 metafor üzerinde konuşarak bu metaforların hangi kavramsal kategoride yer almasına ilişkin ortak bir karar vermişlerdir. Araştırmacı ve uzman görüşü sonucunda araştırmanın güvenirliliği = $100 / (100 + 7) = 0.93$ olarak hesaplanmıştır ve araştırmanın istenen düzeyde güvenilir olduğu kabul edilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde, araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin “okul öncesi dönem çocuğu için oyun” kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlar ve bu metaforların toplandıkları kategoriler tablolar halinde sunulmuş ve araştırma soruları doğrultusunda alt başlıklar halinde sunulmuştur.

Katılımcılar tarafından “Okul öncesi dönem çocuğu için oyun” kavramına yönelik geliştirilen metaforlar ve onları temsil eden öğretmen sayısı ve yüzdesi Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. “Okul öncesi dönem çocuğu için oyun” kavramına ilişkin geliştirilen metaforlar ve onları temsil eden öğretmen sayısı ve yüzdesi

No	Metafor	f	%	No	Metafor	f	%
1	Tiyatro	2	2.6	19	Günün tamamı	1	1.3
2	Göz	1	1.3	20	Hayal	2	2.6
3	Dost	1	1.3	21	Yaşamsal gıda	4	5.3
4	İç dünyasının dışı vurumu	2	2.6	22	Her şeyden kurtulmak	1	1.3
5	Öğrenme ve hayatla iletişim kurma	3	4	23	Hayatın anlamı	4	5.3
6	Ayna	2	2.6	24	Gerçek	1	1.3
7	Hava-su-ekmek	9	12	25	Özgürlük	1	1.3
8	Hayat	8	10.6	26	Eğlenme aracı	1	1.3
9	Gelecek	1	1.3	27	Doğallık	1	1.3
10	Çocuğun dünyası	4	5.3	28	Fiziksel ihtiyaç	1	1.3
11	Çocuğun işi	6	8	29	Hayatın provası	2	2.6
12	Eğlence	4	5.3	30	Terapi	1	1.3
13	Vitamin	1	1.3	31	Güneş	1	1.3
14	Vazgeçilmez	1	1.3	32	Nefes almak	1	1.3
15	Oyuncak	1	1.3	33	Süt	1	1.3
16	Hayatın en önemli gelişim sebebi	1	1.3	34	Yeni şeyler üretme	1	1.3
17	Kendini rahatça ifade ettiği özgür			35	Öğrenme aracı	2	2.6
18	bir ortam	1	1.3	36	Eğlenerek vakit geçirme	1	1.3
	TOPLAM			36			

Tablo 1 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin oyun kavramına ilişkin toplam 36 metafor ürettiği görülmektedir. Ancak birden fazla sıklıkta oluşturulan metafor sayısı 14’dür. En çok üretilen metafor hava-su-ekmek’tir (9 adet, %12).

Katılımcıların oluşturduğu metaforlar taşıdıkları ortak özelliklerine göre gruplandırılmış ve bu grupların her biri ayrı bir kategoriye oluşturulmuştur. Buna göre bu araştırmada oluşturulan kategori sayısı 5’dir. Bu kategoriler ve her kategoriye ait metaforlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Okul Öncesi Dönem Çocuğu için Oyun Kavramına Yönelik Metaforların Oluşturduğu Kategoriler

Kategoriler	Metaforlar	Metafor frekansı	Metafor âdeti
Öğretici rolü ile oyun	Göz (1), öğrenme ve hayatla iletişim kurma (2), Eğlence (1), hava-su-ekmek (1), hayatın en önemli gelişim sebebi (1), gelecek (1), çocuğun işi (2), öğrenme aracı (2), hayatın anlamı (2), hayatın provası (2), yeni şeyler üretme (1), hayat (2)	18	12
Eğlendirici rolü ile oyun	Dost (1), oyuncak (1), hava-su-ekmek (1), eğlenerek vakit geçirme (1), eğlence (3), her şeyden kurtulmak (1), eğlenme aracı (1)	9	7
Çocuğun kendini ifade etme biçimi ve duygularını yansıtırıcı rolü ile oyun	Çocuğun dünyası (3), öğrenme ve hayatla iletişim kurma (1), iç dünyasının dışı vurumu (2), vazgeçilmez (1), hayat (2), hayal (2), hayatın	21	13

	anlamı (2), gerçek (1), ayna (2), tiyatro (2), kendini rahatça ifade ettiği özgür bir ortam (1), doğallık(1), terapi (1)		
Yaşamsal ihtiyaç rolü ile oyun	Hava-su-ekmek (7), vitamin (1), çocuğun işi (2), yaşamsal gıda (4), günün tamamı (1), hayat (3), fiziksel ihtiyaç (1), çocuğun dünyası (1), güneş(1), süt (1), nefes almak (1)	23	11
Çocuğun hayatının bir parçası rolü ile oyun	Hayat (1), çocuğun işi (2), özgürlük (1)	4	3
TOPLAM		75	

Kavramsal Kategoriler

1. Öğretici Rolü ile Oyun

Bu kategoriyi 18 okul öncesi öğretmeni ve 12 metafor temsil etmektedir. Bu kategoride göz (1), öğrenme ve hayatla iletişim kurma (2), Eğlence (1), hava-su-ekmek (1), hayatın en önemli gelişim sebebi (1), gelecek (1), çocuğun işi (2), öğrenme aracı (2), hayatın anlamı (2), hayatın provası (2), yeni şeyler üretme (1), hayat (2) gibi metaforlar bulunmaktadır.

Aşağıda bu kategoride bulunan metafor ifadelerinden örneklere yer verilmiştir.

- *Okul öncesi dönem çocuğu için oyun öğrenme ve hayatla iletişim kurmadır. Çünkü çocuklar hayatı bu yolla öğrenir (Ö. 29).*
- *Okul öncesi dönem çocuğu için oyun eğlencedir. Çünkü her şeyi oyun yoluyla öğrendikleri için (Ö. 14).*
- *Okul öncesi dönem çocuğu için oyun hayatın provasıdır. Çünkü çocuk hayatı oyun yoluyla öğreniyor. Önce anne-babasını sonra çevresinde gördüğü kişileri, hayvanları nesnelere taklit ederek oyun oynuyor (Ö. 54).*
- *Okul öncesi dönem çocuğu için oyun hayat gibidir. Çünkü oyun çocuğun hayatının en önemli parçasıdır. Çocuk oyun ile birçok şey öğrenir (Ö. 46).*
- *Okul öncesi dönem çocuğu için oyun hayatının en önemli gelişim sebebidir. Çünkü oyun sırasında çocuk bedensel, sosyal, zihinsel, motor, duygusal yani tüm gelişim aşamalarına oyun sayesinde ulaşır (Ö. 20).*

2. Eğlendirici rolü ile oyun

Bu kategoriyi 9 okul öncesi öğretmeni ve 7 metafor temsil etmektedir. Bu kategoride dost (1), oyuncak (1), hava-su-ekmek (1), eğlenerek vakit geçirme (1), eğlence (3), her şeyden kurtulmak (1), eğlenme aracı (1) gibi metaforlar bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan metafor ifadelerinden örneklere yer verilmiştir.

- *Okul öncesi dönem çocuğu için oyun dost gibidir. Çünkü dostlarla vakit geçirirken çocuk nasıl eğlenir, mutlu olursa konuşursa oyunda da çocuklar mutlu olur (Ö. 3).*
- *Okul öncesi dönem çocuğu için oyun hava-su-ekmek gibidir. Çünkü oyun oynarken çok mutlu oluyorlar (Ö. 13).*
- *Okul öncesi dönem çocuğu için oyun, oyuncak gibidir. Çünkü materyal olmadan da oyun içinde oyuncakla oynuyor gibi keyif alıyorlar (Ö. 19).*
- *Okul öncesi dönem çocuğu için oyun, eğlence gibidir. Çünkü hep kendini mutlu hisseder (Ö. 30)*

3. Çocuğun kendini ifade etme biçimi ve duygularını yansıtıcı rolü ile oyun

Bu kategoriyi 21 okul öncesi öğretmeni ve 13 metafor temsil etmektedir. Bu kategoride Çocuğun dünyası(3), öğrenme ve hayatla iletişim kurma (1), iç dünyasının dışa vurumu (2), vazgeçilmez (1), hayat (2), hayal (2), hayatın anlamı (2), gerçek (1), ayna (2), tiyatro (2), kendini rahatça ifade ettiği özgür bir ortam (1), doğallık (1), terapi (1) gibi metaforlar bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmenlerin ifadelerinden örneklere yer verilmiştir.

- *Okul öncesi dönem çocuğu için oyun, tiyatro gibidir. Çünkü kötü karakterle karşılaşmaz, hayata hep olumlu bakar. Oyunlarında kurallar olmadığı için özlemleri, istekleri, dostlukları gibi özellikleri hakkında ipuçları verir (Ö. 1).*
- *Okul öncesi dönem çocuğu için oyun, iç dünyasının dışa vurumu gibidir. Çünkü oyun oynayan çocuk bütün iç dünyasındaki hislerini oyununa aktarır. Mutsuzluğunu, umutsuzluğunu, bütün enerjisini oyuna aktarır (Ö. 4).*
- *Okul öncesi dönem çocuğu için oyun, ayna gibidir. Çünkü oyunla birlikte yaşantısındaki gözler önüne serer. Oyunda aldığı rol, konuşma tarzı, oyun arkadaşlarına ve oyuncaklara tavrı onun gerçek yaşantısının yansımasıdır (Ö. 6).*
- *Okul öncesi dönem çocuğu için oyun, çocuğun dünyası gibidir. Çünkü kendini en iyi şekilde ifade edebildiği rahatladığı, eğlendiği, çevresini anlamlandırıp tanımlayabilmesini sağlar (Ö. 27).*

4. Yaşamsal ihtiyaç rolü ile oyun

Bu kategoriyi 23 okul öncesi öğretmeni ve 11 metafor temsil etmektedir. Bu kategoride hava-su-ekmek (7), vitamin (1), çocuğun işi (2), yaşamsal gıda (4), günün tamamı (1), hayat (3), fiziksel ihtiyaç (1), çocuğun dünyası (1), güneş(1), süt (1), nefes almak (1) gibi metaforlar bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmenlerin ifadelerinden örneklere yer verilmiştir.

- *Okul öncesi dönem çocuğu için oyun, hava-su-ekmek gibidir. Çünkü yaşamak için havaya ihtiyaç duyduğu gibi, çocuğunda büyümesi, zeka*

gelişimi ve ahlaki yükümlülüklerini anlayabilmesi için oyun gereklidir (Ö. 7).

- *Okul öncesi dönem çocuğu için oyun, vitamin gibidir. Çünkü çocuk oyunla büyür (Ö. 15).*
- *Okul öncesi dönem çocuğu için oyun, günün tamamıdır. Çünkü çocuk yemeyi, içmeyi oyun haline getiriyor. Bir nevi fiziksel ihtiyaçtır (Ö. 33).*
- *Okul öncesi dönem çocuğu için oyun, fiziksel ihtiyaç gibidir. Çünkü nasıl yemek yemeden, su içmeden yaşayamazsak çocuk da oyun oynamadan yaşayamaz (Ö. 53).*
- *Okul öncesi dönem çocuğu için oyun, yaşamsal gıda gibidir. Çünkü oyun çocuğun hayatında yeme-içme-uyuma kadar önemlidir (Ö. 58).*

5. Çocuğun yaşamının bir parçası rolü ile oyun

Bu kategoriyi 4 okul öncesi öğretmeni ve 3 metafor temsil etmektedir. Bu kategoride hayat (1), çocuğun işi (2), özgürlük (1) gibi metaforlar bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmenlerin ifadelerinden örneklere yer verilmiştir.

- *Okul öncesi dönem çocuğu için oyun, işi gibidir. Çünkü iş insan için önemlidir (Ö. 21).*
- *Okul öncesi dönem çocuğu için oyun, özgürlük gibidir. Çünkü kuralları ve sınırları kendisi belirler (Ö. 43).*
- *Okul öncesi dönem çocuğu için oyun, çocuğun işi gibidir. Çünkü oyunla gerçek hayatta bir varlık olduğunu anlar yaşama adapte edilebilir (Ö. 44).*
- *Okul öncesi dönem çocuğu için oyun, hayat gibidir. Çünkü oyun oynadığı sürece yaşadığının ve özgür olduğunun farkına varır (Ö. 66).*

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Okul öncesi dönem çocukları için oyunun önemine ve gerekliliğine vurgu yapmak amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada; okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin oyun kavramına yönelik metaforik algıları belirlenmeye çalışılmış ve sonuçta 36 metafor üretilmiştir. Bu metaforlar; tiyatro, göz, dost, iç dünyasının dışı vurumu, öğrenme ve hayatla iletişim, ayna, hava-su-ekmek, hayat, gelecek, çocuğun dünyası, çocuğun işi, eğlence, vitamin, vazgeçilmez, oyuncak, hayatın en önemli gelişim sebebi, kendini rahatça ifade ettiği özgür bir ortam, günün tamamı, hayal, yaşamsal gıda, her şeyden kurtulmak, hayatın anlamı, gerçek, özgürlük, eğlenme aracı, doğallık, fiziksel ihtiyaç, hayatın provası, terapi, güneş, nefes almak, süt, yeni şeyler üretme, öğrenme aracı, eğlenerek vakit geçirme'dir. Birden fazla sıklıkta oluşturulan metaforların sayısı ise 14'dür. En fazla sıklıkta üretilen metafor hava-su-ekmek'dir. Araştırma sonucunda üretilen metaforlar 5 kavramsal

kategoride toplanmıştır. Bu kategoriler; (1) öğretici rolü ile oyun, (2) eğlendirici rolü ile oyun, (3) çocuğun kendini ifade etme biçimi ve duygularını yansıtıcı rolü ile oyun, (4) yaşamsal ihtiyaç rolü ile oyun, (5) çocuğun yaşamının bir parçası rolü ile oyun'dur. Öğretici rolü ile oyun kategorisinde 18 okul öncesi öğretmeni; okul öncesi dönem çocuğu için oyun kavramına yönelik 12 metafor üretmişlerdir. Bu kategoride göz (1), öğrenme ve hayatla iletişim kurma (2), eğlence (1), hava-su-ekmek (1), hayatın en önemli gelişim sebebi (1), gelecek (1), çocuğun işi (2), öğrenme aracı (2), hayatın anlamı (2), hayatın provası (2), yeni şeyler üretme (1), hayat (2) gibi metaforlar bulunmaktadır. Araştırmanın sonuçlarında görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenlerin önemli bir bölümü (75 öğretmenin 18'i) oyunla ilgili metaforik algıları sorulduğunda oyunun eğitici ve öğretici rolüne dikkat çekmişlerdir. Bu sonuç bu öğretmenlerin etkinlik uygulamaları sırasında yöntem ve öğretme aracı olarak oyunu daha çok kullanmaları ile ilişkili olabilir. Ayrıca bu öğretmenlerin oyunun öğrenme için bir fırsat olduğunun bilincinde oldukları da söylenebilir. Tuğrul ve diğerleri (2014a)'nin yaptığı araştırma mevcut araştırmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Tuğrul ve diğerleri (2014a)'nin yaptığı araştırmada öğretmenlere “oyunu tanımlayan üç önemli özelliği sıralayınız” denilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 34'ü oyunun eğitici yönünü vurgulamıştır. Piaget çocukların çevrelerini araştırmak ve keşfetmek için çok çeşitli kaynakları kullanan, gelişimlerine katkıda bulunacak deneyimleri aktif olarak arayan içsel motivasyona sahip öğrenciler olduğunu ifade etmektedir (Boss, 2014). Tuğrul ve diğerleri (2014b)'nin büyükanne ve büyükbabalarla yaptığı araştırmada ise oyun ve öğrenme arasında bir ilişki olup olmadığı sorulmuştur. Katılımcıların tamamına yakını (50'de 38 kişi) “öğrenme ve oyun arasında bir ilişki vardır” cevabını vermişlerdir. Bu sonuçlar oyunun en önemli eğitim araçlarından biri olduğu bilgisini desteklemektedir. Çocuklar her yaşta oyun yoluyla öğrenir. Çocuklar oyun yoluyla hem zihinsel ve motor becerilerini geliştirirler hem de toplumsal kurallar, normlar ve değerler hakkında bilgi edinirler. Çocuklar taklit oyunları ile farklı sosyal rollere bürünerek o rolün gerektirdiği uygulamaları yaparlar ve böylece sosyal kuralları öğrenirler. Örneğin çocuklar oyunlarında bir doktor, bir anne ya da herhangi bir özel karakteri canlandırarak davranışlarını kontrol etmeyi ve toplumun benimsediği kuralları öğrenirler. Diğer taraftan fiziksel oyun çocukların koşma, tırmanma, saklanma gibi motor becerilerinin gelişmesine katkıda bulunurken gelecekte ihtiyaç duyacağı strateji geliştirme ve planlama yapma becerilerini de öğretir (Boss, 2014). Eğlendirici rolü ile oyun kategorisinde 9 okul öncesi öğretmenin ürettiği 7 metafor bulunmaktadır. Bu kategoride dost (1), oyuncak (1), hava-su-ekmek (1), eğlenerek vakit geçirme (1), eğlence (3), her şeyden kurtulmak (1), eğlenme aracı (1) gibi metaforlar bulunmaktadır. Araştırmada bu metaforları üreten öğretmenlerin oyunu, etkinliklerinde daha çok eğlendirici yönü ile kullandıkları, bu nedenle oyunun daha çok eğlendirici yanı üzerinde durmuş olabilecekleri düşünülmektedir. Boss (2014), oyunun en elverişsiz ortamlarda bile çoğunlukla eğlenme imkânı sunarak çocuğun yaşamını zenginleştirdiğini ifade etmektedir. Tuğrul ve diğerleri (2014a) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin % 63'ü oyunun özelliklerini sıralarken eğlendirici ve

keyif verici bir yönü olduğunu belirtmişlerdir. Alat, Akgümüş ve Cavalı (2012)'nin araştırmasında okul öncesi öğretmenleri açık havada oynanan oyunları, “keyif verici, eğlenceli, stres atıcı, mutluluk verici, güzel vakit geçirme, hareketli olma, temiz hava alma” olarak değerlendirmişlerdir. Tuğrul ve diğerleri (2014b)'nin oyunun üç kuşaktaki değişimini ortaya koymak amacıyla büyükanne ve büyükbabalarla yaptıkları araştırmada kendilerinin, çocuklarının ve torunlarının oyunları hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Araştırmada katılımcıların yarısı “oyun nedir?” sorusuna “eğlence aracıdır” diyerek cevap vermiştir. Erbay ve Durmuşoğlu Saltalı (2012)'nin araştırmasında ise araştırmaya katılan annelerin %39'u oyunu eğlence ve mutlu olmanın aracı olarak ifade etmişlerdir. Literatürdeki araştırmalarda da mevcut araştırmanın bulgularıyla paralel olarak oyunun mutluluk verici, stresi azaltıcı ve eğlenceli bir yönü olduğu belirtilmektedir. Çocuğun kendini ifade etme biçimi ve duygularını yansıtıcı rolü ile oyun kategorisinde 21 okul öncesi öğretmeni 13 metafor üretmişlerdir. Bu kategoride çocuğun dünyası(3), öğrenme ve hayatla iletişim kurma (1), iç dünyasının dışa vurumu (2), vazgeçilmez (1), hayat (2), hayal (2), hayatın anlamı (2), gerçek (1), ayna (2), tiyatro (2), kendini rahatça ifade ettiği özgür bir ortam (1), doğallık (1), terapi (1) gibi metaforlar bulunmaktadır. Bu metaforları üreten öğretmenler oyunun çocuklar açısından yararlarını vurgulayarak; çocukların özellikle oyun yoluyla duygularını ve düşüncelerini ifade etme fırsatı bulduklarını belirtmişlerdir. Haşıl Korkmaz ve Taner Derman (2014)'ın yaptığı araştırmada babaların oyun hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Araştırmaya katılan babaların %50'si çocukların oyun yoluyla birbirleriyle daha rahat iletişim kurduklarını %45'i ise oyunun çocukların hayal gücünü geliştirdiğini belirtmişlerdir. Alat, Akgümüş ve Cavalı (2012)'nin araştırmasında ise okul öncesi öğretmenlerinin açık hava etkinlikleri ile ilgili görüşleri sorulmuştur. Görüşmeye katılan öğretmenler, çocukların oyun etkinliklerinde kendilerini daha rahat ifade ettiklerini, arkadaşlarıyla daha çok etkileşime girdiklerini bunun sonucu olarak da sosyal, duygusal ve dil gelişimi alanında pozitif yönde gelişmeler olduğunu belirtmişlerdir. Erbay ve Durmuşoğlu Saltalı (2012)'nin yaptığı araştırmada araştırmaya katılan 88 anneden % 21'i oyunu; “rahatlama, kendini ifade etme ve hayal dünyasını yansıtma yolu” olarak ifade etmişlerdir. Alan yazındaki bu araştırma sonuçları mevcut araştırmanın bulgularıyla tutarlılık göstermektedir. Yaşamsal ihtiyaç rolü ile oyun kategorisinde 23 okul öncesi öğretmeni 11 metafor üretmişlerdir. Bu kategoride hava-su-ekmek (7), vitamin (1), çocuğun işi (2), yaşamsal gıda (4), günün tamamı (1), hayat (3), fiziksel ihtiyaç (1), çocuğun dünyası (1), güneş(1), süt (1), nefes almak (1) gibi metaforlar bulunmaktadır. Araştırmanın sonuçlarından okul öncesi öğretmenlerinin en yüksek oranla (23 kişi) oyunu; okul öncesi dönem çocukları için yaşamsal bir ihtiyaç olarak nitelendirdikleri ve bu nedenle çok önemli gördükleri anlaşılmaktadır. Bu durum öğretmenlerin oyunu bu yaş grubu çocuklar için hava, su, ekmek gibi vazgeçilmez-temel ihtiyaçlardan birisi olarak kabul etmeleri ile ilişkilendirilebilir. Literatürde de benzer şekilde oyunun çocukların sağlıklı gelişimi ve refahı için çok önemli olduğu çünkü bilişsel, fiziksel ve sosyal gelişimi kadar yaratıcılığının, hayal gücünün ve

özgüveninin gelişmesini de sağladığı belirtilmektedir (Boss, 2014). Okul öncesi eğitim kurumlarında oyun ile ilkokuldaki akademik başarı-okul başarısı arasındaki ilişkinin ortaya konması için 1970'lerde Almanya'da bazı anaokulları oyun merkezli ortamlardan akademik merkezli ortamlara dönüştürülmüştür. 50 oyun merkezli ve 50'de akademik merkezli anaokulu karşılaştırılmıştır. Bu okullara devam eden çocuklar ilkokul dördüncü sınıfa kadar takip edilmiştir. Araştırmanın sonucunda özellikle de düşük gelir düzeyinden çocukların sosyal, duygusal, fiziksel ve zihinsel gelişim alanlarında oyun merkezli yaklaşımdan büyük yarar gördükleri ortaya çıkmıştır (Almon, 2004). Çocuğun yaşamının bir parçası rolü ile oyun kategorisinde 4 okul öncesi öğretmenin ürettiği 3 metafor yer almaktadır. Bunlar hayat (1), çocuğun işi (2), özgürlük (1) gibi metaforlardır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin küçük bir bölümü oyunun çocuğun günlük hayatının bir parçası olduğunu belirtmişlerdir. Bu öğretmenlerin sınıflarındaki çocukların oyun etkinliklerinde günlük hayattaki gibi rahat tavırlar sergiledikleri; öğretmenlerin ise bu çocukları gözlemleyerek bu kanıya ulaşmış olabilecekleri düşünülmektedir. Gözlem ve taklit gibi sosyal ve kültürel ilişkiler çocukların öğrenmesi, fiziksel ve sosyal dünyayı anlamaları için önemli bir role sahiptir (Boss, 2014). Çocukların içinde yaşadığı sosyal ve kültürel dünyaya ilişkin gözlemlerini, yetişkin rollerini taklit ederek oyunlarına yansıttıkları bu nedenle oyunun çocuğun yaşamının bir parçası olduğu söylenebilir. Erbay ve Durmuşoğlu Saltalı (2012)'nin yaptığı araştırmada annelerin oyun hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Araştırmaya katılan annelerin küçük bir bölümü (% 4'ü) oyunun çocuğun işi olduğunu belirterek, yaşamının bir parçası olduğunu vurgulamıştır. TIE (2003)'e göre çocuklar oyundan yoksun ise hem şimdi hem de gelecekte bundan zarar göreceklendir. Yeterli oyun oynayan çocuklar ise toplumun mutlu, sağlıklı, üretken bireyleri olma şansını yakalayacaklardır. Son olarak Lockhard (2010)'ın ifade ettiği gibi çocuklar oyun oynarken yeni edindikleri becerileri uygulama ve geliştirme, dili kullanma, arkadaşlık kurma, sırasını bekleme, duygularını kontrol etme ve duruma uygun davranışı sergileme gibi pek çok önemli beceriyi kazanmaktadır. Bu nedenle oyun çocukların günlük rutinin önemli bir parçası olmak zorundadır.

Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin okul öncesi dönem çocuğu için oyun kavramına yönelik metaforik algılarının belirlenmeye çalışıldığı bu araştırmanın sonucunda şu öneriler geliştirilmiştir:

1. Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin yaş, cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olunan üniversite, çalışılan okul türü (anaokulu, anasınıfı gibi) vb. demografik özelliklerine göre oyun kavramına yönelik metaforik algılarını inceleyen araştırmalar yapılabilir,
2. Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan müdür, müdür yardımcısı gibi yöneticilerin oyun kavramına yönelik algılarının incelendiği çalışmalar planlanabilir,
3. Anne ve babaların okul öncesi dönem çocukları için oyun kavramına yönelik metaforik algılarının incelendiği çalışmalar yapılabilir.
4. Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının okul öncesi dönem çocukları için oyun kavramına yönelik metaforlarını inceleyen araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Alat, Z., Akgümüş, Ö. & Cavalı, D. (2012). Okul öncesi eğitimde açık hava etkinliklerine yönelik öğretmen görüş ve uygulamaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (3), 47-62.
- Almon, J. (2004). The vital role of play in early childhood education. Retrieved from <http://waldorfresearchinstitute.org/pdf/BAPlayAlmon.pdf>.
- Boss, F. (2014). Child Development and Early Stimulation and Learning Resources. Save The Children, UK.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. (2. Baskı). Pegem Yayınları: Ankara.
- Creswell, J. W. (2014). Research Design Qualitative, Quantitative and Mixed Methods. (Fourth Edition), SAGE Publications, California.
- Erbay, F. & Durmuşoğlu Saltalı, N. (2012). Altı yaş çocuklarının günlük yaşantılarında oyunun yeri ve annelerin oyun algısı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* 13, (2): 249-264.
- Ergin, B., Şahin, M. & Erişen Y. (2013). Prospective pre-school teachers' perceptions of “child”: a study of metaphors. *International Journal on New Trends in Education and Their Implications*, 4 (4) 88-101.
- Ertürk Kara, H. G. (2014). Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının okul öncesi eğitim kavramına ilişkin metaforları. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 104-120.
- Giren, S. (2015). Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının okul öncesi eğitim öğretmeni kavramına ilişkin metaforları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25 (2), 123-133.
- Gültekin Akduman, G. (2010). Okul öncesi eğitimin tanımı ve önemi. (Edit: Gülden Uyanık Balat), Okul Öncesi Eğitime Giriş. Pegem Yayınları: Ankara.
- Haşıl Korkmaz, N. & Taner Derman, M. (2014). Opinions of play in turkish fathers. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 141, 1182 – 1186.
- Kuyucu, Y., Şahin, M. & Kapıcıoğlu, O. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin “çocuk” kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2 (2), 43-53.
- Levine, P. (2005). Metaphors and images of classrooms. *Kappa Delta Pi Record*, Summer, 41 (4), 172-175.
- Lockhard, S. (2010). Play: an important tool for cognitive development. *Extensions Curriculum Newsletter from HighScope*, 24, (3): 1-8.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). Qualitative data analysis. Second Edition, Thousand Oaks, CA: Sage.
- Nalçacı, A. & Bektaş, F. (2012). Öğretmen adaylarının okul kavramına ilişkin algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13 (1), 239-258.
- Nwokah, E., Hsu, H. C. & Gulker, H. (2013). The use of play materials in early intervention the dilemma of poverty. *American Journal of Play*, 5 (2), 187-218.

- Özdoğan, B. (2009). Çocuk ve Oyun – Çocuğa Oyunla Yardım. (Genişletilmiş 5. Baskı), Anı Yayıncılık: Ankara.
- Poyraz, H. (2003). Okul Öncesi Dönemde Oyun ve Oyuncak. Anı Yayıncılık: Ankara.
- Saban, A. (2008). İlköğretim 1. Kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *İlköğretim Online*, 7(2), 421-455.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Saban, A., Koçbeker, B. N. & Saban, A. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6 (2), 461-522.
- Sevinç, M. (2004). Erken çocukluk gelişimi ve eğitiminde oyun. Morpa Yayınları: İstanbul.
- Seyrek, H. & Sun, M. (1991). Okul Öncesi Eğitiminde Oyun. (5. Baskı). Müzik Eserleri Yayınları: İzmir.
- Sherwood A.S. Sara. (2009). Play: a study of preservice teachers' beliefs about a complex element of early childhood education. Doctoral dissertation. The University of Texas at Austin, May.
- Sluss, D. J. (2005). Supporting Play Birth Through Age Eight. Thomson Delmar Learning: Canada.
- Sussman, K. S. (2012). The importance of play in the preschool classroom. *Texas Child Care Quarterly*, 36 (3), 9-16.
- Şahin Zeteroğlu, E., Doğan, Y. & Taner Derman, M. (2012). Determining the opinions of preschool and primary school teacher candidates on creativity and metaphorical perception. *Educational Sciences: Theory & Practice - Special Issue*, 3135-3152.
- Toy Industries of Europe (TIE), (2003). Contributions of play and toys to child development, Key studies. Brussels.
- Tuğrul, B., Ertürk, H. G., Özen Altınkaynak, Ş. & Güneş, G. (2014b). Oyunun üç kuşaktaki değişimi. *The Journal of Academic Social Science Studie*, 27, 1-16.
- Tuğrul, B., Metin Aslan, Ö., Ertürk, H. G. & Özen Altınkaynak, Ş. (2014a). Anaokuluna devam eden altı yaşındaki çocuklar ile okul öncesi öğretmenlerinin oyun hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (1), 19-38.
- Whitebread, D., Basilio, M., Kuvalja, M. & Verma, M. (2012). A report on the value of children's play with a series of policy recommendations. Toy Industries of Europe (TIE).
- Yağan Güder, S. & Yıldırım, A. (2014). Okulöncesi öğretmen adaylarının demokrasiye ilişkin metaforları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (16), 156-170.